

Remiss av SOU 2025:11 Straffbarhetsåldern

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågors yttrande utgår från regeringens mål att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen samt från regeringens mål att förbättra villkoren för det civila samhället.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor har följande synpunkter på betänkandets förslag.

En särskild reglering om sänkt straffbarhetsålder (kap 8 & 9)

MUCF delar utredningens utgångspunkt att det är ett allvarligt samhällsproblem att allt fler barn i yngre åldrar begår grova brott. Ungas brottslighet drabbar ofta andra unga i egenskap av brottsoffer och är därmed ett hinder för målsättningen att alla unga ska ha goda levnadsvillkor. Myndigheten bedömer dock inte att utredningen i tillräcklig utsträckning klargjort att en sänkning av straffbarhetsåldern är rätt åtgärd för att möta utvecklingen. Dagens regelverk med en straffbarhetsålder på 15 år är väl etablerat och bygger på en avvägning mellan samhällets intresse av att döma ut straffrättsliga påföljder och barns förmåga att ta ansvar för sina handlingar. MUCF menar att de argument som utredningen presenterar inte är tillräckliga för att motivera en sänkt straffbarhetsålder för vissa allvarliga brott och att brottslighet bland unga under 15 år även fortsatt bör hanteras med andra åtgärder än straffrättsliga.

Flera av utredningens experter lyfter i sina yttranden att utredningen inte presenterar tillräckliga belägg för att en sänkt straffbarhetsålder skulle leda till minskad brottslighet bland unga. MUCF delar denna bedömning. Myndigheten delar även den oro som flera experter uttrycker för att det finns en risk att fler unga återfaller i brott samt för att ännu yngre barn riskerar att dras in i kriminalitet om förslaget genomförs.

Vidare menar MUCF att förslaget – som innebär att straffbarhetsåldern sänks endast för vissa brott – är problematiskt utifrån ett ungdomsperspektiv eftersom det skapar viss oförutsebarhet för unga kring vilka handlingar som är straffbara. Som flera experter noterar i sina yttranden kommer de bedömningar som polis, åklagare och domstolar gör vara avgörande för vilka handlingar som bedöms vara straffbara.

MUCF vill även påtala att förslaget är problematiskt utifrån ett barnrättsperspektiv och Sveriges åtaganden utifrån barnkonventionen. En sänkt straffbarhetsålder står i strid med de rekommendationer som utfärdats av FN:s barnrättskommitté. Kommittén har även uppmärksammat de diskussioner som pågår och riktade i samband med sin senaste översyn en uppmaning till Sverige att inte sänka straffbarhetsåldern.

Mot bakgrund av ovanstående menar MUCF att regeringen bör avstå från att gå vidare med utredningens förslag om en sänkning av straffbarhetsåldern för vissa brott. MUCF vill även lyfta behovet av att avvakta effekterna av de åtgärder (både inom det straffrättsliga och sociala området) som redan genomförts eller är på väg att genomföras innan beslut fattas om ytterligare åtgärder. Det är exempelvis väl känt att det finns stora brister i vården av unga som begår brott (både den vård som ges av Statens institutionsstyrelse och den som ges på HBV-hem drivna av andra aktörer). Här pågår ett förbättringsarbete som på sikt har potential att minska andelen unga som begår brott.

Avslutningsvis vill MUCF även betona vikten av att investera i förebyggande och främjande arbete för att förhindra att barn och unga dras in i kriminalitet. En meningsfull fritid, utbildning och arbete är av yttersta vikt för unga inte ska hamna i brottslighet. Andra insatser som är viktiga är att stärka det civila samhällets förutsättningar att utgöra en positiv kraft för att förhindra att unga dras in i kriminalitet.

MUCF har inga synpunkter på övriga förslag.

I detta ärende har vikarierande generaldirektör Stefan Holmgren beslutat. Utredare Amanda Nielsen har varit föredragande. Remissamordnare Kenneth Condruk har deltagit i den slutliga beredningen av ärendet.

Stefan Holmgren
Vikarierande generaldirektör

Amanda Nielsen
Utredare